

CONSERVACIÓ DE LA BIODIVERSITAT A L'ÀFRICA OCCIDENTAL

Les gaseles tornen a casa

Vint-i-cinc exemplars criats a Espanya seran alliberats al Senegal per intentar recuperar l'espècie ≡ En el programa, dirigit pel CSIC, hi participa activament el zoo de Barcelona

ANTONIO MADRIDEJOS
SAINT LOUIS

Entre el 1970 i el 1975, els últims anys de presència espanyola, un grup de 72 gaseles comunes van emprendre un llarg viatge en avió des del Sàhara occidental fins a Almeria que està punt de donar els seus fruits. Si es compleixen les previsions, almenys 25 exemplars, descendents d'aquelles poblacions pioneres, seran alliberats durant els pròxims mesos per ajudar a recuperar l'espècie al seu hàbitat. Malgrat que han nascut en captivitat, en certa manera tornen a la seva llar.

Les gaseles esperen el moment en un tancat d'aclimatació a la reserva de Guembeul (720 hectàrees), a prop de la ciutat senegalesa de Saint Louis. Reben alimentació a base de farina de cacauet i la seva reproducció està controlada per evitar problemes de consanguinitat, però la vida a Europa, sense xacals que sortissin a la recerca de les cries, no els ha deteriorat l'instint de supervivència: quan detecten de lluny la presència humana, fugen trotant.

La gasela dorcas és una gasela petita i lleugera, de color clar i amb banyes en els dos sexes, típica dels ambients desèrtics i sabelians que s'estenen des de la costa atlàntica del Sàhara fins a Aràbia. Tot i que en general encara manté uns efectius acceptables, la subespècie motiu de reintroducció, la dorcas sahraui (*Gazella dorcas neglecta*), es troba en greu perill per culpa de la caça i el pasturatge excessiu de les cabres i les vaques domèstiques. Pel que fa al seu territori d'origen, en queden grups aïllats al Sàhara occidental i Mauritània -com a molt 600 exemplars-, però s'ha extingit totalment en dates recents tant al Senegal com al Marroc.

Tot va començar el 1970

Les primeres gaseles arribades a Espanya van ser traslladades l'any 1970 fins a l'Estació de Zones Àrides del CSIC, a prop d'Almeria capital, tot i que amb els anys es van redistribuir alguns exemplars pels zos de Barcelona i Madrid i diversos parcs de fauna a Tabernas (Almeria), Llanes (Astúries) i fins i tot al Regne Unit. Tant de temps després, les 72 gaseles originàries s'han convertit en 180, un èxit reproductor que ha permès afrontar l'última fase del programa: la reintroducció al Senegal.

Entre tots els centres participants, l'abril del 2007 es van seleccionar 6 mascles i 14 femelles per ser traslladats al Senegal en un Hércules de l'Exèrcit espanyol. Van ser portades a Guembeul, un parc tancat i ben comunicat, on s'estan acostumant al clima i a una ali-

►► Gaseles comunes ► Tres exemplars, en un tancat seminatural a la reserva senegalesa de Guembeul.

LA GASELA DORCAS SAHRAUI

●●● Distribució històrica

●●● Distribució actual en estat salvatge

mentació cada vegada menys dependent de l'home. A Guembeul, una petita excepció amb acàcies al super-exploitat delta del Senegal, es porten a terme projectes similars amb gaseles dama, gaseles mohor, orix i tortugues. També hi ha, però de forma natural, micos hüssar i ocasionals faocuers i xacals. La temperatura suau de l'hivern invita a passejar-hi el tinent Diang, un dels responsables del parc, ens acompanya.

Tot i que a Guembeul sempre quedaran alguns animals com a re-

que els úbics micos hüssar hi entrin i se n'emportin el menjar. El problema és que el mecanisme, alimentat per energia solar, «s'ha espatllat i no hi ha manera d'arreglar-lo», lamenta el tinent Diang. Això sí, tot i que no hi ha electricitat, els cuidadors presumeixen d'haver-se comprat una nevera amb generador gràcies a les propines.

A més del benestar de les gaseles, el programa impulsat pel CSIC i els altres centres participants també té per objectiu fomentar l'ecoturisme -s'hi ha erigit un petit museu- i «la formació de tècnics locals que siguin capaços de gestionar la reserva i els recursos», explica Fàbregas. «De fet, Guembeul no està tancat per evitar que s'escapin els animals, sinó perquè no hi entrin les cabres i acabin amb tota l'herba», afegeix Conrad Enseñat, responsable de mamífers al Zoo de Barcelona. La reserva s'enfronta a un altre problema igual de difícil: les figueres de moro creixen per tot arreu, transportades pels micos hüssar en la seva digestió, fet que afecta la disponibilitat d'herba per a la fauna del parc.

«Espanyols, amics», repeteixen els guardes quan s'assabenten de l'origen del visitant. El programa està sufragat en gran part per Espanya, però la col·laboració local és agraïda. No és exagerat afirmar que al Senegal es preocupen per les seves gaseles. ≡

REINTRODUCCIÓ

Els animals s'aclimaten a la reserva de Guembeul abans de ser alliberats en un gran parc nacional

serva de cria i atractiu turístic, l'objectiu final del programa «serà reintroduir la majoria de les gaseles a la gran reserva de Ferlo-Nord», explica durant la visita Jordi Fàbregas, tècnic del Zoo de Barcelona. Però fins i tot allà hauran de passar un període d'aclimatació abans del seu alliberament definitiu. A Guembeul, les gaseles estan separades per sexes per evitar agressions.

Una discreta tanca electricificada envolta un dels tancats per evitar